

**Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2018/2019**

Etap rejonowy

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. zakoduj swoje dane na karcie odpowiedzi zgodnie z poleceniem komisji konkursowej;
2. masz do rozwiązania **45** zadań zamkniętych, za rozwiązanie których możesz otrzymać maksymalnie **45** punktów;
3. do każdego zadania podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna** jest poprawna;
4. odpowiedzi udzielaj tylko na załączonej karcie odpowiedzi;
5. jeżeli pomylisz się, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową, poprawną odpowiedź;
6. jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
7. nie używaj ołówka, gumki ani korektora na karcie odpowiedzi;
8. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
9. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
10. na rozwiązanie zadań masz **90 minut**.

Powodzenia!

Tekst do zadań od 1. do 14.

Jan Kochanowski

ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH

Sprawa w Trojej.

ANTENOR

Com dawno tuszył i w głos opowiadał,
Że obelżenia i krzywdy tak znacznej
Cierpieć nie mieli waleczni Grekowie:
Teraz już posły ich u siebie mamy,
Którzy się tego u nas domagają,
Aby Helena była im wydana,
Którą w tych czasach przeszłych Aleksander¹,
Będąc w Grecyjej, gość nieprawie wierny²,
Uniósł od męża i przez bystre morze
Do trojańskiego miasta przyprowadził.
Tę jeśli wrócim i mężowi w ręce
Oddamy, możemy siedzieć za pokojem,
Lecz jeśli z niczym posłowie odjadą,
Tegoż dnia nowin słuchajmy, że Greczyn
Z morza wysiada i ziemię wojuje.
Czuje o sobie³ widzę, Aleksander:
Praktyki czyni⁴, towarzystwa zbiera,
Śle upominki, aż i mnie nie minął;
A mnie i dom mój, i co mam z swych przodków,
Nie jest przedajno. A miałbych swą wiarę
Na targ wynosić, uchowa mię tego
Bóg mój. Nie ufa swej sprawiedliwości,
Kto złotu mówić od siebie rzecz każe.
Lecz i to człowiek małego baczenia,
Który na zgubę Rzeczypospolitej
Podarki bierze, jakoby sam tylko
W cale miał zostać, kiedy wszystko zginie.

Ale mnie czas do rady, bo dziś król chce posły
Odprawować. Snąć widzę Aleksandra? Ten jest.

Aleksander, Antenor

ALEKSANDER

Jako mi niemal wszyscy obiecali,
Cny Antenorze, proszę, i ty sprawie
Mej bądź przychylnym przeciw posłom greckim.

ANTENOR

A ja z chęcią rad, zacny królewicze,
Cokolwiek będzie sprawiedliwość niosła
I dobre Rzeczypospolitej naszej.

ALEKSANDER

Wymówki nie masz, gdy przyjaciel prosi.

ANTENOR

Przyzwalam, kiedy o słuszną rzecz prosi. [...]

ALEKSANDER

Znać, że u ciebie gospodą posłowie.

ANTENOR

Wszystkim uściwym dom mój otworzony.

ALEKSANDER

A zwłaszcza, kto nie z próżnymi rękoma.

ANTENOR

Trzeba mi bowiem sędziom na podarki,
Bom cudzą żonę wziął, o którą czynią⁵.

ALEKSANDER

Nie wiem o żonę⁶, ale dary bierzesz,
Od Greków zwłaszcza; moje na cię małe.

ANTENOR

I żon, i cudzych darów nierad biorę.
Ty, jako żywiesz, tak, widzę, i mówisz
Niepowściągliwie; nie mam z tobą sprawy.

ALEKSANDER

I mnie żal, żem cię o co kiedy prosił.
Ufam swym bogom, że i krom twej łaski
Najdę, kto rzeczy mych podpierać będzie.
[...]

ULISSES⁷

O nierządne królestwo⁸ i zginienia bliskie,
Gdzie ani prawa ważą, ani sprawiedliwość
Ma miejsca, ale wszystko złotem kupić trzeba!
Jeden to marnotrawca umiał spraktykować,
Że jego wszeteczeństwa⁹ i łotrowskiej sprawy
Od małych aż do wielkich wszyscy jawnie bronią,
Nizacz prawdy nie mając ani końca patrząc,
Do którego rzeczy przyść za ich radą muszą.
Nie rozumieją ludzie ani się w tym czują,
Jaki to wrzód szkodliwy w rzeczypospolitej
Młódź wszeteczna: ci cnocie i wstydowni cenę
Ustawili; przed tymi trudno człowiekiem być
Dobrym; ci domy niszczą, ci państwa ubożą,
A rzekę, że i gubią (Troja, poznasz potym!),
A przykładem zaś swoim jako wielką liczbę
Drugich przy sobie psują. Patrz, jakie orszaki
Darmojadów za nimi, którzy ustawicznym
Próżnowaniem a zbytkiem jako wieprze tyją.
Z tego stada, mniemacie, że się który przyda
Do posługi ojczyzny? Jako ten we zbroi
Wytrwa, któremu czasem i w jedwabiu ciężko?
Jako straż będzie trzymał, a on i w południe
Przesypiać się nauczył? Jako stos wytrzymać
Ma nieprzyjacielowi, który ustawicznym
Pijaństwem zdrowie stracił? Takimi się czując,
A podobno nie czując, na wojnę wołają:
Boże, daj mi z takimi mężmi zawsze czynić!

MENELAUS

Wieczne światło niebieskie i ty, płodna ziemi,
I ty, morze szerokie, wy, wszyscy bogowie,
I wysocy, i niscy¹⁰, świadki mi dziś bądźcie,
Żem rzeczy sprawiedliwej od Trojanów żądał,
Abych był krzywdy wielkiej i zelżenia swego
Nagrodę jaką wziąć mógł; nicem nie otrzymał,
Jeno śmiech ludzki, a żal serdeczny tym większy.
Na was tedy krzywdę swą i żalność niezmierną
Kładę¹¹, możni bogowie; jeśli sercem czystym
Tę prośbę do was czynię, pomścicie zelżenia
I mej krzywdy tak jasnej: dajcie mi na gardle
Usieść Aleksandrowym i miecz krwią napoić
Człowieka bezecnego, ponieważ i on mej
Zelżywości dawno syt i dziś się ją karmi.

Jan Kochanowski, *Dzieła polskie*. Warszawa 1972.

¹ Aleksander – również Parys, królewicz trojański; syn Priama

² gość *nieprawie wierny* – dyplomatyczne określenie człowieka łamiącego prawa gościnności, wiarołomnego

³ *Czuje o sobie* – dba o swoją sprawę

⁴ *Praktyki czyni* – tu: zjednuje sobie zwolenników, spiskuje

⁵ *o którą czynią* – o którą toczy się sprawa.

⁶ *Nie wiem o żonę* – nie wiem, czy o żonę

⁷ Ulisses – łacińska wersja imienia Odyseusza, Odysa

⁸ *nierządne królestwo* – królestwo, w którym panuje anarchia, sobiepaństwo i samowola

⁹ *wszeteczeństwo* – bycie rozpustnym, nieprzyzwoity, gorszący postępki

¹⁰ *bogowie i wysocy, i niscy* – bogowie niebiańscy, olimpijscy i bogowie podziemia, Hadesu

¹¹ *Na was... kładę* – wam polecam

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Monolog Antenora zawiera rozważania nad moralną odpowiedzialnością króla Troi za postęпки syna.	TAK	NIE
2.	Występujący w przytoczonym fragmencie utworu Trojanie reprezentują skrajnie odmienne postawy obywatelskie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 2. (0–1)

Wskaż fałszywe dokończenie poniższego zdania.

Aleksander jest odpowiedzialny za

- A. pogwałcenie świętości domowego ogniska.
- B. narażenie Trojan na wojnę z Grekami.
- C. podeptanie praw boskich i ludzkich.
- D. pozbawienie życia męża Heleny.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Aleksander, aby uzyskać przychyłność Antenora, posługuje się

- A. pochlebstwem.
- B. manipulacją.
- C. perswazją.
- D. korupcją.

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Ulisses *nierządnym królestwem* nazywa państwo, w którym król **a/b**_____, a wśród dworzan i poddanych **c/d** _____.

- a. sprawuje rządy silną ręką
- b. podporządkowuje się decyzjom rady
- c. powszechny jest szacunek dla prawa.
- d. dominuje prywatna i przekupstwo.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 5. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	W świecie przedstawionym w dramacie Kochanowskiego losy ludzi i państwa zależą wyłącznie od kaprysu bogów.	TAK	NIE
2.	Dramat pełni funkcję dydaktyczną, bo pokazuje zgubne skutki anarchii i samowoli w państwie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Monolog Ulissesa jest

- A. apelem do króla o sprawiedliwe rozstrzygnięcie sporu.
- B. refleksją nad upadkiem moralnym elit rządzących krajem.
- C. modlitwą o przywrócenie sprawiedliwych rządów w państwie.
- D. przemową wodza do żołnierzy przed mającą się rozpocząć bitwą.

Zadanie 7. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Z wypowiedzi Antenora i Ulissea można wywnioskować, że odmowa wydania Heleny jest punktem kulminacyjnym akcji.	TAK	NIE
2.	Z monologu Antenora odbiorca dowiaduje się o wydarzeniach poprzedzających akcję dramatu.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

Mimo braku formalnego podziału na części ze względu na **a/b** _____, w przytoczonym fragmencie dramatu Jana Kochanowskiego z całą pewnością można wydzielić jednoznacznie **c/d** _____.

- a. zmiany w liczbie występujących na scenie osób
- b. miejsce rozgrywania się danej fazy akcji
- c. odsłony
- d. sceny

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 9. (0–1)

Oceń poprawność odpowiedzi zamieszczonych w tabeli.

ODPRAWA POSŁÓW GRECKICH jest dramatem, ponieważ

1.	w przebieg fabuły wprowadza odbiorcę narrator.
2.	zachowana jest zasada jedności czasu, miejsca i akcji.
3.	tekst zapisano w formie monologów i dialogów.
4.	dialogi i monologi są pisane wierszem.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko 1. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.
- B. Tylko odpowiedź 3. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- C. Tylko odpowiedź 4. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- D. Odpowiedzi 2. i 3. są poprawne, a 1. i 4. – fałszywe.

Zadanie 10. (0–1)

Które określenie charakteryzujące młodzież trojańską ma znaczenie przenośne? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. wrzód szkodliwy w Rzeczypospolitej.
- B. ci domy niszczą, ci państwa ubożą.
- C. ...orszaki /Darmojadów.
- D. Próżnowaniem a zbytkiem jako wieprze tyją.

Zadanie 11. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Słowa Menelausa *Wieczne światło niebieskie i ty, płodna ziemi, / I ty, morze szerokie, wy, wszyscy bogowie, / I wysocy, i niscy, świadki mi dziś bądźcie ...* to przykład

- A. anafory.
- B. przenośni.
- C. apostrofy.
- D. powtórzenia.

Zadanie 12. (0–1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

Monolog Menelausa ma budowę

A.	nieregularną,	o czym świadczy	1.	różna liczba wersów w zwrotkach.
			2.	jednakowa liczba sylab w wersie.
B.	regularną,		3.	zasada, że każdy wers jest osobnym zdaniem.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to A i 3
- D. Poprawna odpowiedź to B i 1
- E. Poprawna odpowiedź to B i 2
- F. Poprawna odpowiedź to B i 3

Zadanie 13. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Pytania retoryczne w monologu Ulissesza zawierają ironiczną charakterystykę trojańskiej młodzieży.	TAK	NIE
2.	Końcowe zdanie wypowiedziane przez Ulissesza oznacza, że uważa on wojnę z Trojanami za z góry wygraną.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

W wypowiedzi Antenora / *A ja z chęcią rad, zacny królewicze, / Cokolwiek będzie sprawiedliwość niosła* wyróżniono rzeczownik, który we współczesnym języku powinien przybrać formę **a/b** _____, ponieważ razem z wyrazem określającym **c/d** _____.

- a. wołacza c. tworzy związek zgody
- b. mianownika d. pełni funkcję zwrotu do adresata

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Tekst do zadań od 15. do 19.

Ignacy Krasicki

WÓŁ MINISTER

Kiedy wół był ministrem i rządził rozsądnie,
Szły, prawda, rzeczy z wolna, ale szły porządnie.
Jednostajność na koniec monarchę znudziła;
Dał miejsce woła małpie lew, bo go bawiła.
Dwór był kontent, kontenci poddani – z początku;
Ustała wkrótce radość – nie było porządku.
Pan się śmiał, śmiał minister, płakał lud ubogi.
Kiedy więc coraz większe nastawały trwogi,
Zrzucono z miejsca małpę. Żeby złemu radził,
Wzięto lisa: ten pana i poddanych zdradził.
Nie osiedział się zdrajca i ten, który bawił:
Znowu wół był ministrem i wszystko naprawił.

Ignacy Krasicki, *Bajki*. Kraków 1975.

Zadanie 15. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

Dymisjonując wołu, król

1.	pokazał, że ważniejsze jest dla niego zaspokojenie własnych potrzeb niż dobro państwa i poddanych.	TAK	NIE
2.	zademonstrował brak umiejętności hierarchizowania wartości istotnych dla funkcjonowania państwa.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Występujący w bajce wół jest alegorią

- A. ociężałości umysłowej.
- B. sprytu.
- C. siły fizycznej.
- D. pracowitości.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Narrator w bajce WÓŁ MINISTER

- A. komentuje poczynania króla.
- B. formułuje wprost ocenę moralną sytuacji.
- C. zachowuje dystans do relacjonowanych zdarzeń.
- D. ujawnia swój emocjonalny stosunek do tytułowego bohatera.

Zadanie 18. (0–1)

Oceń poprawność odpowiedzi zamieszczonych w tabeli.

Utwór Ignacego Krasickiego WÓŁ MINISTER jest bajką, ponieważ

1.	bohaterowie zwierzęcy uosabiają ludzkie cechy charakteru.
2.	opowiedziana historia jest ilustracją ludzkich doświadczeń.
3.	utwór zapisany jest w formie dialogu prowadzonego przez bohaterów.
4.	utwór zawiera ukryte pouczenie adresowane do czytelnika.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko odpowiedź 1. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- B. Tylko odpowiedź 4. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- C. Odpowiedzi 2. i 3. są poprawne, a 1. i 4. – fałszywe.
- D. Tylko 3. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.

Zadanie 19. (0–1)

Jaką funkcję pełni uosobienie w bajce? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Podkreśla mądrość zwierząt.
- B. Pozwala wyraziście ukazać ludzkie cechy.
- C. Pokazuje rolę zwierząt w życiu człowieka.
- D. Uświadamia wyższość człowieka nad zwierzętami.

Zadanie 20. (0–1)**Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.**

Bajka jest gatunkiem zaliczanym do

A.	liryki,	ponieważ	1.	występujący w niej podmiot mówiący wyraża swoje subiektywne odczucia i refleksje.
			2.	jej język charakteryzuje się bogactwem środków stylistycznych.
B.	epiki,		3.	świat w niej przedstawiony ma charakter fabularny.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to A i 3
- D. Poprawna odpowiedź to B i 1
- E. Poprawna odpowiedź to B i 2
- F. Poprawna odpowiedź to B i 3

Tekst do zadań od 21. do 34.Tukidydes¹**MOWA POGRZEBOWA PERYKLESA²**

„Wielu z tych, którzy z tego miejsca przede mną przemawiali, chwaliło tego, kto wprowadził zwyczaj wygłaszania mów na pogrzebie, gdyż piękną jest rzeczą czcić słowem poległych na wojnie. Mnie zaś wydawałoby się rzeczą wystarczającą, żeby ludziom, którzy dzielność czynem okazali, również czynem cześć wyrażać, tak jak to widzicie na tym na koszt państwa urządzonym pogrzebie, a nie uzależniać zasług wielu bohaterów od talentu lepszego czy gorszego mówcy. [...]

Zacznę najpierw od przodków: jest rzeczą słuszną i właściwą uczcić ich wspomnieniem przy obecnej uroczystości. Zamieszkując bowiem ten sam kraj w nieprzerwanym ciągu pokoleń, dzięki swej dzielności przekazali go nam jako kraj wolny. Godni są oni pochwały, lecz jeszcze większej pochwały godni są nasi ojcowie. Do spadku bowiem, jaki otrzymali, nie bez trudu dodali tę potęgę, którą my obecnie mamy, i nam ją przekazali. Lecz najwięcej dokonaliśmy sami, nasze pokolenie, będące teraz w sile wieku; myśmy uczynili to państwo zupełnie niezawisłym i silnym zarówno w czasie pokoju jak i wojny. [...]

Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznane pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów.

W naszym życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności. W życiu prywatnym nie wglądamy z podejrzliwą ciekawością w zachowanie się naszych współobywateli, nie odnosimy się z niechęcią do sąsiada, jeśli się zajmuje tym, co mu sprawia przyjemność, i nie rzucamy w jego stronę owych pogardliwych spojrzeń, które wprawdzie nie

wyrządzają szkody, ale ranią. Kierując się wyrozumiałością w życiu prywatnym, szanujemy prawa w życiu publicznym; jesteśmy posłuszni każdoczesnej władzy i prawom, zwłaszcza tym nie pisanym, które bronią pokrzywdzonych i których przekroczenie przynosi powszechną hańbę. [...]

I w sprawach wojennych różnimy się od nieprzyjaciół. Miasto nasze stoi otworem dla wszystkich. Nie zdarza się, abyśmy wydalali cudzoziemców i nie pozwalali komuś uczyć się u nas albo patrzeć na coś, co mogłoby przydać się naszym wrogom, mamy bowiem zaufanie do własnej odwagi w działaniu.

Kochamy piękno, ale z prostotą, kochamy wiedzę, ale bez zniewieściałości, bogactwem się nie chwalimy, lecz używamy go w potrzebie; przyznanie się do ubóstwa nie przynosi nikomu ujemy, jednakże jest ujmą, jeśli ktoś nie stara się z niego wydobyć. U nas ci sami ludzie, którzy zajmują się sprawami państwa, zajmują się także swymi osobistymi, a ci, którzy ograniczają się tylko do swego rzemiosła, znają się także na polityce. Jesteśmy jedynym narodem, który jednostkę nie interesującą się życiem państwa uważa nie za bierną, ale za nieużyteczną. Zawsze sami oceniamy wypadki i staramy się wyrobić sobie trafny sąd; nie stoimy na stanowisku, że słowa szkodzą czynom, lecz że najpierw trzeba się dać pouczyć słowom, zanim się do czynów przystąpi. I w tym bowiem mamy przewagę nad innymi, że łączymy najwyższą śmiałość z najstaranniejszym obmyśleniem planów; u innych niezajomość sytuacji prowadzi do zuchwalstwa, a rozsądek do bojaźliwego zwlekania. Za najdzielniejszych duchem słusznie można by uznać tych, którzy znając na równi grozę jak i słodycz życia nie ustępują przed niebezpieczeństwem. [...]

My też jesteśmy jedynym narodem, który bez obawy wspomaga innych, nie tyle licząc na korzyść, ile kierując się pełną zaufania wielkoduszością. Krótko mówiąc twierdząc, że państwo nasze jako całość jest szkołą wychowania Hellady, i wydaje mi się, że u nas każda jednostka może z największą swobodą przystosować się do najrozmaitszych form życia i stać się przez to samodzielnym człowiekiem. A że nie są to okolicznościowe przechwałki, ale rzeczywista prawda, na to wskazuje potęga naszego państwa, którą zdobyliśmy dzięki tym cechom charakteru. [...]

Państwo nasze jest jedyne spośród współczesnych, które okazuje się w ogniu próby silniejsze niż opinia, jaką posiada; jedyne, które u napastników nie wywołuje oburzenia na ciosy, jakie im wymierza, ani u poddanych skargi, że rządzą nimi niegodni. Potęgą naszego państwa, poświadczona przez tyle wspaniałych dowodów, podziw budzić będzie u współczesnych i u potomnych. Nie potrzebujemy ani Homera jako chwalcy, ani innego poety, który wprowadzie na chwilę radość swą poezją przyniesie, lecz którego obrazom kłam zada rzeczywistość. [...]

Dlatego tak obszernie mówiłem o państwie, aby wskazać, że nie o te same wartości walczyliśmy co ci, którzy nie mają nic z tego, co my posiadamy, i aby tę moją pochwałę ku czci poległych wzmocnić oczywistymi dowodami. [...] Zaiste godnymi naszego państwa okazali się ci mężowie.”

Fragment mowy pogrzebowej wygłoszonej przez Peryklesa ku czci Ateńczyków poległych w wojnie peloponeskiej (471 rok p.n.e.) [w:] Tukidydes, *Wojna peloponeska*. Tłum. Kazimierz Kumaniecki. Warszawa 1988.

¹ Tukidydes z Aten (ur. między 471 p.n.e. a 460 p.n.e., zm. między 404 p.n.e. a 393 p.n.e.) – grecki historyk

² Perykles (ur. ok. 495 p.n.e., zm. 429 p.n.e.) – polityk, twórca ateńskiej demokracji

Zadanie 21. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	W swojej mowie pogrzebowej Perykles przede wszystkim podkreśla indywidualne zasługi poległych żołnierzy.	TAK	NIE
2.	Perykles dodaje otuchy rodzinom żołnierzy, wskazując ideały, za które polegli oddali życie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Cechą demokracji ateńskiej jest system rządów oparty na władzy

- A. grupy wysokich urzędników.
- B. zgromadzenia ludowego obywateli
- C. szanowanych przedstawicieli arystokracji.
- D. przywódcy wybranego spośród obywateli.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Perykles słowo *polityka* definiuje jako

- A. sztukę rządzenia państwem w celu osiągnięcia wspólnego dobra.
- B. umiejętność rozwiązywania konfliktów między państwami.
- C. dążenie do osiągnięcia i utrzymania władzy w państwie.
- D. starania o zapewnienie przywilejów jakieś określonej grupie ludzi.

Zadanie 24. (0–1)

Czyją głównie zasługą – zdaniem Peryklesa – było, że Ateny mogły być przykładem dla innych greckich państw? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Był to wspólny dorobek nieprzerwanego ciągu kolejnych pokoleń Ateńczyków.
- B. Sprawili to reformy przeprowadzone przez pokolenie rodziców Peryklesa.
- C. To spadek po rządach sprawowanych przez pierwszych władców państwa.
- D. To rezultat rządów sprawowanych przez współczesnych Peryklesowi.

Zadanie 25. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Perykles uważał, że na miano obywatela Aten nie zasługiwał ten, kto

- A. okazywał bierność w sprawach państwa.
- B. szpiegował na rzecz nieprzyjaciół.
- C. nie znał swojego pochodzenia.
- D. zajmował się nauką i sztuką.

Zadanie 26. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Ateńczycy uważali za szczególnie hańbiące obywatela

- A. otwarte przyznawanie się do ubóstwa.
- B. ostentacyjne obnoszenie się z bogactwem.
- C. wytykanie komuś nieznanego pochodzenia.
- D. ingerowanie w życie prywatne współobywateli.
- E. przyzwolenie na wyrządzanie krzywdy słabszym.

Zadanie 27. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w swojej mowie pogrzebowej Perykles posługuje się perswazją, czy – manipulacją.

perswazja «tłumaczenie komuś czegoś, namawianie lub odradzanie z przytoczeniem argumentów popierających słusność zdania; przekonywanie kogoś o czymś; »

manipulacja «wykorzystywanie jakichś okoliczności, naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy, zachowania, nastroje dla osiągnięcia własnych celów»

Na podstawie: Uniwersalny słownik języka polskiego, pod red. Stanisława Dubisza, Warszawa 2003

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

W swojej mowie pogrzebowej Perykles posługuje się

A.	perswazją,	ponieważ	1.	dowodzi słusności obranej przez Ateńczyków formy rządów prowadzącej do rozwoju państwa i zadowolenia obywateli.
			2.	chce przekonać do idei demokracji jak największą liczbę zwolenników, aby pobudzić aktywność i zaangażowanie obywateli.
B.	manipulacją,		3.	nawołuje Ateńczyków, aby poświęcili swoje dobra materialne i wolność osobistą na potrzeby prowadzonej przez państwo wojny.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Poprawna odpowiedź to A i 1
- B. Poprawna odpowiedź to A i 2
- C. Poprawna odpowiedź to A i 3
- D. Poprawna odpowiedź to B i 1
- E. Poprawna odpowiedź to B i 2
- F. Poprawna odpowiedź to B i 3

Zadanie 28. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedź *Nie odnosimy się z niechęcią do sąsiada, jeśli zajmuje się tym, co mu sprawia przyjemność, i nie rzucamy w jego stronę owych pogardliwych spojrzeń, które wprowadzie nie wyrządzają szkody, ale ranią.* świadczy o tym, że w stosunku do innych Ateńczycy

- A. kierowali się uprzedzeniami.
- B. szanowali wolność jednostki.
- C. odnosili się z wyższością.
- D. byli wrogo nastawieni.

Zadanie 29. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Użycie czasowników w 1. osobie liczby mnogiej wskazuje na zbiorowość, z którą Perykles się identyfikuje.	TAK	NIE
2.	Perykles posługuje się bezpośrednimi zwrotami do adresata, aby nadać swojej wypowiedzi uroczysty ton stosowny do sytuacji.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 30. (0–1)

Wskaż wypowiedzenie, w którym wyraz **polegli** pełni funkcję orzeczenia. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Spoczywają tu żołnierze **polegli** w obronie ojczyzny.
- B. **Polegli** na polu chwały spoczęli z honorami na cmentarzu.
- C. Żegnani przez Ateńczyków żołnierze **polegli** w wojnie peloponeskiej.
- D. Zdaniem Peryklesa **polegli** Ateńczycy zasłużyli na pamięć potomnych.
- E. Ateńczycy **polegli** w wojnie ze Spartą zostali pochowani na koszt państwa.

Zadanie 31. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Z wypowiedzi Peryklesa *jesteśmy posłuszni każdoczesnej władzy i prawom, zwłaszcza tym nie pisanym* wynika, że Ateńczycy jako obywatele byli

- A. prawowierni.
- B. prawomocni.
- C. prawomyślni.
- D. prawotwórczy.

Zadanie 32. (0–1)

Które wyrażenie z wyrazem *prawo* ma znaczenie dosłowne? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Twarde prawo.
- B. Prawo pięści.
- C. Nieludzkie prawo.
- D. Prawo dżungli.
- E. Nieubłagane prawo.
- F. Prawo łaski.

Zadanie 33. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	<i>Polityka i demokracja</i> to w języku polskim wyrazy zapożyczone z języka greckiego.	TAK	NIE
2.	Wyrazy takie jak <i>Ateńczyk</i> i <i>Trojanin</i> należy zapisywać wielką literą, kiedy oznaczają mieszkańców starożytnych państw.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 34. (0–1)

Na jednym z forów miłośników starożytności pojawiły się wpisy dotyczące demokracji ateńskiej. Wskaż zdanie, w którym popełniono błąd interpunkcyjny.

- A. *Perykles sądził, że Ateńczycy byli otwarci na innych.*
- B. *Każdy cudzoziemski kupiec swobodnie mógł handlować w Atenach, ponieważ mieszkańcy lubili podziwiać wytwory innych kultur.*
- C. *Obywatele cenią piękno, wiedzę, umiar i prostotę.*
- D. *Ateńczycy nie wydalać cudzoziemców, którzy uczą się i oglądają technikę wojskową miasta.*
- E. *Człowiek ma wartość ze względu na swój talent a nie kontakty towarzyskie.*
- F. *Nic nie stoi na przeszkodzie, by osiągnąć zaszczyty w służbie dla ojczyzny.*

Zadanie 35. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	<i>Współobywatele</i> jest wyrazem pochodnym od <i>współobywatel</i> .	TAK	NIE
2.	Wyrazy <i>współobywatel</i> i <i>cudzoziemiec</i> są antonimami.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Tekst do zadań od 36. do 40.

Czesław Miłosz

DO POLITYKA

Kto ty jesteś człowieku – zbrodniarz czy bohater?
Ty, którego do czynu wychowała noc.
Oto starca i dziecka w ręku dzierżysz los
I twarz twoja zakryta
Jak golem¹ nad światem.

Czy obrócisz w popioły miasto czy ojczyznę?
Stój! Zadrżnij w sercu swoim! Nie umywaj rąk!
Nie oddawaj wyroku niespełnionym dziejom!
Twoja jest waga i twój jest miecz.
Ty ponad ludzką troską, gniewem i nadzieją
Ocalasz albo gubisz
Pospolitą rzecz.

Ty jesteś dobry i w gronie rodziny
Pieściłeś nieraz blask dziecinnych głów.
Ale jeżeli przeklnie ciebie – milion rodzin?
Biada! Co pozostanie z twoich dobrych dni?
Co pozostanie z twoich krzepkich mów?
Ciemność nadchodzi.

Gwarne miasta i pola, kopalnie, okręty
Na twojej dłoni, ludzkiej, jakże ludzkiej.
Patrz. Linia twego życia tędy będzie szła.
Trzykroć błogosławiony
Po trzykroć przeklęty
Władco dobra
Albo władco zła.

Czesław Miłosz, *Poezje*. Warszawa 1981.

¹ Golem – w hebrajskich podaniach ludowych ulepiona z gliny postać ludzka, w którą tchnięto życie; nadludzko silny twór najpierw działał w obronie ludzi, na korzyść społeczności, potem jednak wpadł w szal i niszczył wszystko na oślep; *przen.* bezwolny, bezmyślny olbrzym, uosobienie siły niszczącej

Zadanie 36. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Zdaniem podmiotu lirycznego to, czy tytułowy polityk postrzegany będzie jako *władca dobra albo władca zła*, zależy od

- A. układu sił politycznych.
- B. nacisku jego wyborców.
- C. jego własnego wyboru.
- D. przeznaczenia.
- E. woli bożej.

Zadanie 37. (0–1)

Które z podanych określeń nie wpisuje się w interpretację słowa *polityk* zawartą w wierszu? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Dygnitarz.
- B. Człowiek układny.
- C. Stwórca.
- D. Głowa państwa.
- E. Mąż stanu.
- F. Władca.

Zadanie 38. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Wiersz zawiera jednoznacznie negatywną ocenę systemu totalitarnego, w którym absolutna władzę sprawuje krwawy i bezwzględny dyktator.	TAK	NIE
2.	Na pytanie, które pojawia się w pierwszym wersie wiersza, nie pada rozstrzygająca odpowiedź, bo tytułowy polityk nie zostaje przez autora postacią jednoznacznie zdefiniowaną.	TAK	NIE
3.	W ostatniej zwrotce politykowi przypisana jest siła demiurga – kreatora – zdolnego zarówno do budowania jak i niszczenia tego, co dla człowieka jest ważne.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK, zdanie 3. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK, zdanie 3. – NIE
- C. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE, zdanie 3. – NIE
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE, zdanie 3. – NIE
- E. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE, zdanie 3. – TAK
- F. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK, zdanie 3. – TAK

Zadanie 39. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	W wierszu pojawiają się motywy biblijne i mitologiczne, przywołane po to, aby przypomnieć, że władza to odpowiedzialność za losy świata i ludzi..	TAK	NIE
2.	Przywołanie postaci golema przypomina, że polityk dysponuje takimi narzędziami, które mogą być użyte dla dobra ogółu lub siał spustoszenie.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 40. (0–1)

Oceń poprawność odpowiedzi zamieszczonych w tabeli.

Wiersz ma charakter perswazyjny, ponieważ autor posłużył się

1.	pytaniami retorycznymi służącymi skupieniu uwagi adresata na problemie dokonywania właściwych wyborów.
2.	zdaniami rozkazującymi wzmacniającymi przekaz następującego po nich opisu zagrożenia wynikającego z niewłaściwego wyboru.
3.	antytezą, środkiem stylistycznym polegającym na zestawieniu elementów znaczeniowo przeciwstawnych np. <i>ocalasz albo gubisz</i> .
4.	jednoznacznymi rozstrzygnięciami wskazującymi adresatowi właściwą drogę postępowania.
5.	formą gramatyczną czasowników i zaimkami wyraźnie ukierunkowanymi na adresata wypowiedzi.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko odpowiedź 5. jest poprawna, pozostałe są fałszywe.
- B. Odpowiedzi 2. i 3. są poprawne, a 1. i 4. – fałszywe.
- C. Odpowiedzi 1. i 4. są poprawne, a pozostałe są fałszywe.
- D. Tylko 4. odpowiedź jest fałszywa, pozostałe są poprawne.

Tekst do zadań od 41. do 45.

<https://www.newsweek.pl/opinie/holdys-o-pracy-w-redakcji-newsweeka/t34t17g>

Zadanie 41. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Rysunek to przykład satyry politycznej, która przede wszystkim ma

- A. przekazać odbiorcy informację.
- B. pobudzić odbiorcę do refleksji.
- C. zaskoczyć odbiorcę treścią i formą.
- D. wywołać u odbiorcy konkretne emocje.

Zadanie 42. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Media uważane są za *czwartą władzę* ze względu na swoją funkcję

- A. kulturotwórczą.
- B. informacyjną.
- C. promocyjną.
- D. rekreacyjną.
- E. edukacyjną.
- F. kontrolną.

Zadanie 43. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

1.	Autor rysunku w warstwie plastycznej i językowej wykorzystał motyw wędrowny zaczerpnięty z baśni i legend.	TAK	NIE
2.	Autor rysunku nie atakuje konkretnej osoby, ale wykazuje absurdalność sytuacji wynikającej ze stosunku mediów do władzy.	TAK	NIE

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – TAK
- B. Zdanie 1. – TAK, zdanie 2. – NIE
- C. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – TAK
- D. Zdanie 1. – NIE, zdanie 2. – NIE

Zadanie 44. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk.

To, że dostarczone przez dworzanina wydawnictwo prasowe nosi nazwę „Głos Króla”, pozwala wnioskować, że zawarte w artykułach treści i opinie będą **a/b** _____, ponieważ **c/d** _____.

- a. niezależne
- b. stronnicze
- c. autorytet władcy gwarantuje dziennikarzom swobodę wypowiedzi.
- d. odzwierciedlać będą punkt widzenia króla na sprawy państwa.

Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. a, c
- B. a, d
- C. b, c
- D. b, d

Zadanie 45. (0–1)

Wskaż przerośnięte określenie sytuacji, w jakiej potencjalnie znajdują się czytelnicy „Głosu Króla” zgodnie z oczekiwaniami władcy.

- A. Wkroczą na wojenną ścieżkę.
- B. Będą czytać między wierszami.
- C. Zatańczą tak, jak im pan zagrał.
- D. Pójdą po rozum do głowy.
- E. Dostaną małpiego rozumu.